

Witvleugelstern: nieuwe broedvogel in viervoud!

hebben. Bovendien hebben we geprobeerd dubbele waarnemingen weg te filteren door het maximaal aantal pleisteraars per dag en per atlasblok aan te houden. Dit kan tot onderschatting leiden indien er een snelle doorstroming over de dag plaatsvindt (alleen de grootste van enkele verschillende groepen wordt aangehouden), iets waarvoor in dit geval duidelijke aanwijzingen bestaan. Anderzijds kan een groep natuurlijk ook in twee atlasblokken opduiken. Wanneer de maxima per atlasblok voor de gehele maand worden opgeteld, geeft dat een aantal van ruim 1800 Witvleugelsterns; wanneer alleen de topperiode van 16-18 mei wordt aangehouden, zijn het er 1700.

Een grove schatting van 1100-1600 vogels is daarom niet onrealistisch en mogelijk nog te laag. Dat de influx veel groter was dan die van 1997 (350-400 vogels, mogelijk 460), is wel duidelijk.

Oorzaken

We zullen hier niet uitgebreid ingaan op de oorzaken van de influx, dat komt aan bod in een bijdrage in *Limosa*. Desondanks zijn enkele berichten de moeite van het vermelden waard. Zo lijkt het erop dat er in het oosten van Europa geen tekort aan broedhabitat was. In bijvoorbeeld Moldavië wemelde het begin mei boven prachtige vloedvlaktes van de Witvleugelsterns (Jan van der Winden). In de eerste dagen van mei meldde een Poolse bioloog dat de Witvleugelsterns in de Biebrza op een normale datum waren gearriveerd, en in relatief hoge aantallen. De terreinomstandigheden waren er normaal (Harm Blom). Wellicht hebben de vogels in de trekperiode geprobeerd een front te ontwijken. In Duitsland was het op 13 mei erg slecht weer met op uitgebreide schaal onweer, hagel, zware regen en windstoten. Een dag later spookte het opnieuw in Duitsland, met bij Dresden zelfs een beginnende wervelwind. Hoe de vogels daarvoor al in Duitsland terecht zijn gekomen, is hiermee echter nog niet verklaard.

Arjan Boele & Erik van Winden

In de database zijn waarnemingen opgenomen van het Bijzondere Soorten Project Niet-broedvogels (BSP) en van Waarneming.nl (resp. 1398 en 1234 waarnemingen). Het betreft de periode 1 januari 1989 tot en met 11 juli 2007.

Na de spectaculaire influx van 16-20 mei 2007 (zie elders in dit nummer) bleven in zeker drie gebieden Witvleugelsterns pleisteren. Ze werden nauwlettend in de gaten gehouden en uiteindelijk gebeurde waarop werd gehoopt: er gingen Witvleugelsterns broeden, 4 paar zelfs! Ondanks het vaak matige weer met forse neerslag bleken in de tweede en derde week van juli in totaal minimaal 5 van de 8 Witvleugelsterns in de Krimpenerwaard en Sliedrechtse Biesbosch vliegvlug te zijn geworden, een prachtig resultaat.

De primeurgang naar de Krimpenerwaard ZH. In het veenweidegebied nabij Stolwijk pleisterden in juni zes 'verdachte' vogels die door o.a. leden van de Natuur- en Vogelwerkgroep 'de Krimpenerwaard' in de gaten werden gehouden. Op 26 en 27 juni was duidelijk dat op één plek jongen werden gevoerd. De volgende dag werden 's avonds twee jongen gevonden van 1-3 dagen oud. De eerste Witvleugelstern-pullen ooit in ons land! Tijdens deze bezoeken werd vermoed dat er nog een tweede paar nestelde. Op 5 juli werden van dit tweede paar twee ongeveer vier dagen oude jongen gezien, waarvan er één geringd werd. De beide nesten lagen dicht bij elkaar in een slootkant aan de rand van een kolonie Visdieven. Het voedsel voor de jongen bestond uit o.a. regenwormen, visjes en libellen. Van de vier pullen zijn er uiteindelijk drie uitgevlogen. Eén van de jongen uit het eerste nest werd op 18 juli voor het eerst vliegend gezien, de beide jongen uit het tweede nest op 21 juli. Op 29 juli werd de familie met twee jongen nog 5 km ten ZZW van de broedplek waargenomen. Beide jongen foerageerden zelfstandig maar werden ook nog door de ouders gevoerd (Cor Oskam, Erik Kleyheeg, Harm Blom, Arjan Boele e.a.).

In de Sliedrechtse Biesbosch ZH werden twee broedgevallen ontdekt aan de rand van een kolonie Kokmeeuwen en Visdieven door vrijwilligers van SOVON en medewerkers van Staatsbosbeheer (SBB). Midden juni werd een paartje gezien met nestindicerend gedrag en bij het volgende bezoek op 5 juli konden twee jongen worden gefotografeerd en gefilmd. Precies een week later waren ze nog aanwezig en was de eerste Nederlandse vliegvlugge Witvleugelstern een feit. Opvallend genoeg werden steeds maar drie adulte vogels gezien. Op 14 juli werden de jongen van het tweede nest door twee adulte vogels gevoerd en de jongen van het eerste nest (enkele tientallen meters verderop) door slechts één (Albert de Jong, Jorrit Vlot, Arie Kolders, Jacques van der Neut SBB, Bart Weel SBB e.a.).

Mogelijk werden ook elders broedpogingen ondernomen. Nabij Vlist ZH in de Lopiker-

waard verbleven in juni nabij een Zwarte Stern-kolonie (22 nesten) wekenlang 3-4 Witvleugelsterns. De vogels alarmeerden boven de kolonie toen er een Kleine Mantelmeeuw laag overvloog. Eind juni waren de vogels weer verdwenen. Wellicht is hier een broedpoging in een vroeg stadium mislukt (Arie Dorsman, Jan van der Winden, Leo Kramer, Arjan Boele e.a.).

Dat er van de meer dan 1000 Witvleugelsterns die in mei 2007 ons land aandeden enkele zouden gaan broeden, werd wel gehoopt maar was toch een grote verrassing. Slechts éénmaal eerder, in 1979, was er een (gemengd) broedgeval. Van 16 juni tot en met 8 juli werd in een Zwarte Stern-kolonie in de Ankeveense Plassen bij Nederhorst ten Berg NH een vrouwtje Witvleugelstern gezien dat gepaard was met een mannetje Zwarte Stern. Op 23 juni bevatte hun nest twee eieren, die op 9 juli echter verdwenen waren (Dutch Birding 2:17-18). Van 1-27 mei 2005 was een alarmerende, baltsende Witvleugelstern aanwezig in een Zwarte Stern-kolonie bij Cellemuiden Ov. Het leek erop dat de vogel probeerde om een Zwarte Stern te verleiden. Ook in 2002, 2003 en 2006 was een adulte vogel aanwezig in deze kolonie. Bovendien was er in mei 2005 en 2006 een vermoedelijk hybride Witvleugelstern x Zwarte Stern ter plaatse. Het is onbekend waar deze vogel is uitgebroed (Symen Deuzeman).

De Witvleugelstern is een oostelijke soort die sporadisch in het westen en zuiden van Europa broedt. Het meest westelijke regelmatig bezette broedgebied zijn de Noord-Italiaanse rijstvelden. In 1937 werd een broedgeval vastgesteld bij Antwerpen en in 1935 en 1936 net over de grens in Bentheim, Duitsland. Van de andere zeldzame moerasstern, de Witwangstern, zijn in ons land al enkele tientallen broedgevallen vastgesteld (tenminste 41 sinds 1938).

Arjan Boele